

ההגנה סומכת על עדי החביעה בטענותיה:

השדמי אינו נורא כל כך

כרשות לפתוח באש על ערבי שיעזוב את ביתו ויסתובב בכפר, בהפרו ביועצין את העוצר. על כן, הפקודה לירות על אנשים מחוץ-לכפר, בדרכם מן השדות אל הבתים, לא השתמעה בשום אופן מהוראותיו של שדמי. היא היתה רק תוצאה של התלה-בות מלינקי והתרגשותו, מול המלחמה ה-עומדת לפרוץ. רק הוא אחראי לתוצאותיה. לפי גירסתו של מלינקי, שאל את שדמי בעת התדריך על הטלת העוצר: "ומה יהיה עם אלה שיבואו מן החוץ ולא ידעו על העוצר?" וכאן באו שתי המלים המחלחלות ביותר בכל הפרשה הטראגית: "אללה ירחמו!"

עמדו לרשותו בליל-הפעולה, ניסה להוכיח כי מלינקי היה מעורבן בידועות על המת-רחש במאכנס הרצחני כבר מן ההרעג ה-ראשון. המסקנה המשתמעת: הוא יכול היה לפעול מיד למען הפסקת-האש, ואם לא עשה זאת הריהו אחראי לתוצאות המחדל שלו.

● הוא ניסה להוציא מפי העד הודעה, כי לא היה רק מפקד הגיוזה, כי אם גם "מומחה לענייני המיעוט" באותו שטח. ה-מסקנה המשתמעת: מלינקי לא היה בורג כל כך קטן, שמספיק היה בלחץ כלשהו מצד מפקד צבאי כדי להפעילו בכיוון בלתי רצוי לו.

● הוא ניסה לערער את מהימנותו של העד, הציג לפניו פתק, כתוב בכתב-ידו של מלינקי. היתה זו טיטוט פקודת-המיבצע, אותה רשם אחרי פגישת-התדריך שהיתה לו עם שדמי. בין השאר הופיעו שם המלים: "עוצר מחושך עד אור". שאל סלומון: "האם מלים אלה נאמרו לך מפי אלוף-משנה שדמי?" התשובה: "לא." המסקנה ה-משתמעת: אם מלינקי המציא בעצמו את ה-מלים "עוצר מחושך עד אור", שהן מיו-תרות לגמרי נוכח הצינן המדויק יותר "מ-17.00 עד 6.00", מי ערב לכך שלא המציא בעצמו מלים מכריעות יותר — כגון "אללה ירחמו"?

★ ★ ★ פיראין בדיה

סלומון לא הכחיש כי אמנם אמר יששכר שדמי את שתי המלים הער-ביות. אך לא למלינקי, בישיבת-התדריך של שעה אחת בצהריים, כי אם בקבוצת-הפקודות החטיבתיות, בשעה שלוש אחר-צהריים. הוא תיאר, באמצעות העד, כיצד נאמרו ה-מלים: אחד מקציני צה"ל, אשר גדודו היה צריך להתמקם במערך סמוך לכפרים הער-ביים, אחרי רדת החשיכה, שאל את שדמי מה יהיה גורל החורבות הנמצאות ממש בתוך מערכו. מה יעשה לערבים שיסתובבו שם?

השיב לו שדמי: משמר הגבול יטיל עוצר חמור, ידאג שהערבים לא יסתובבו בחוץ בלילה. "ובכל זאת", המשיך ושאל אותו מגיד צה"ל, "מה אעשה אם יסתובבו שם ערבים? איך אדע אם זהו פיראין או סתם חושב של הכפר?" ואז באה תשובתו של שדמי: "אללה ירחמו!" היתה זו, לטענת ההגנה, הפעם הראשונה והיחידה באותו יום ששדמי השתמש בשתי מלים אלה.

לרגע שכח מלינקי את תפקידו כעד, ה-חייב להשיב לשאלות, התפרץ כלפי סלומון: "ואיך יכולתי להשתמש באותן מלים ש-ע-תים לפני קבוצת-הפקודות החטיבתית, כי אשר מסרתי לקציני הגדוד שלי את ה-ראות מפקד החטיבה (שדמי)?" "את זה בישלת אחרי המעשה!" השיב סלומון. ובמשך שעות ארוכות חקר את העד על מעשיו מן הרגע הראשון שנודע לו על הרצח במבואות הכפר ועד אשר יצא לכפר קאסם. מסקנתו: מלינקי ישב במשך (המשך בעמוד 16)

★ ★ ★ שדמי לא אמר

בצערי טקטיקאי מנוסה, הלכה התקפת סלומון והתרכזה על נקודה אחת: האם שדמי אמנם נתן פקודה לירות על מנת להרוג? השיב מלינקי בהחלטיות: "כן, הוא צוה שכל מי שיוצא מפתח ביתו יירה." אחרי-כך חיקן את עצמו, תוך מבוכה קלה: "הוא דיבר על מפריע-עוצר. כן, כל מפריע-עוצר יירה."

בשלב זה כבר נראתה בבירור המטרה העיקרית של סלומון. מפי העד, הצליח לצייר את התמונה הכללית, אשר על רקעה התחוללה הטרגדיה של 29 באוקטובר: היה הכרח לשמור על סודיות תנועת-הצבא, החל מדרת החשיכה, לכן לא רצה שדמי שתושבי הכפרים יסתובבו מחוץ לבתיהם. הוא גם רצה שישרור שקט מוחלט בכפרים ואף יעץ למלינקי לא להסתבך במהומות. הוראותיו החמורות של שדמי יכלו להת-פרש, לכל היותר — לטענת סלומון —

אלוף-משנה אהרן דורון, מפקד הנח"ל לשעבר, אב בית-הדין אלוף-משנה נתן קנת, שגוייס לצורך תפקידו מבית-המשפט המחוזי בתל-אביב; אלוף-משנה יעקב פרי, מפקד קרבי, אשר רגלו נתונה בגבס, צועדים לאולם המשפט.

השופטים

סלומון בארגון ההגנה בחיפה. סלומון אף הופיע במשפט מלינקי כעד אופיי לטובתו. לפי הסתערוותו של סלומון, והנימה ה-מקפאה של דיבורו, קשה היה לנחש, כי פעם היה הפרקליט מצוה על העד, שהיה אז סמל במחלקה המיוחדת של ההגנה ב-חיפה, לחטוף שני ערבים כנגד כל יהודי שנחטף עלידי כנופיות ערביות, על מנת להכריח את הערבים לשחרר את החטוף ש-בידם. עתה שאל סלומון: "אתה איש צבא חתיק?"

כעבור חצי-שעה של תמרון מילולי, כש-מלינקי לא הראה סימני-התרגשות חיצונית, שקל היטב כל מלה ומדי פעם חזר על השאלה בנימת תם, התרעם סלומון: "אתה אינך מפקד גדוד, אתה אינך אפילו מפקד מחלקה!" מלינקי הזדקף בגאווה שסועה: "יתכן," לחש.

★ ★ ★ המסקנה המשתמעת

את התקפתו פתח סלומון על פני חזית רחבה מאוד: הוא שאל את העד כמה מכשירי-קשר

ל היכן מוביחה שרשרת האשמה ברצח כפריקאסם? האם דהאן הפיל את מלינקי ומלינקי יפיל את שדמי ושדמי יפיל את האלוף והאלוף יפיל את מי יודע מי? שאלות אלה נשארו פתוחות אחרי המשפט הגדול, בו הועמדו 11 אנשי משמר הגבול לדין (העולם הזה 1098). השבוע התכנס בית-הדין הצבאי המיוחד לקבוע את התשובה.

בחדר מרובע, שקירותיו מצופים לוחות מונויט חומים והמאר בארבעה הלונות מכל צד, התכנסו השופטים: שני קציני-קבע — אלוף-משנה יעקב פרי ואלוף-משנה אהרן (אריון) דורון — והנשיא התורן של בית-המשפט המחוזי בתל-אביב, השופט מרדכי קנת, שגוייס בדרגת אלוף-משנה לצורך ה-משפט. מעל לראש השופטים נתלה סמל המדינה. מבעד לחלון שמאחוריהם, אפשר היה לראות מדי-פעם נכים מדדים על קבים, בחצר מרכז השיקום של תל-השומר.

לפני השופטים, משני צדי האולם, ישבו הייריבים המשפטיים: סגן-אלוף משה דויד, התובע הצבאי הראשי, ועורכי; אלוף-משנה יששכר שדמי, הגואשם, ופרקליטיו. בתוך ניצב דוכן העידים, עשוי עץ מהוקצע, בלתי צבוע.

העד העיקרי בתחילת המשפט — ואולי המכריע במשפט כולו — היה רבי-סרן שמואל מלינקי. מפקד גדוד משמר-הגבול, שפקד על אותה גיוזה בליל 29 באוקט-ובר 1956 — ליל סיני — לא נראה בחי-צוניתו מה שהינו באמת: טרגדיה מהלכת על שתיים. הגבר המוצק, בעל השיער ה-אדום, השפם הגזום בקפדנות ומשפתי-הקרן, הופיע לבוש מדי-מטרה מגוהצים, כשעל כתפיו כתר מוכסף. אמנם בפסקי-דין בית-המשפט הצבאי בירושלים נידון ל-17 שנות מאסר ולהורדה בדרגה, אך בגלל הערעור שהגיש הופיע עדיין בדרגתו.

★ ★ ★ ההגנה מתקיפה

את השאלות הראשונות הציג ל-מלינקי סגן-אלוף דויד, התובע שבנאום הפתיחה שלו הכריז: "אנו נטען כי אלוף-משנה שדמי אשם ברצח 25 איש." לא "נוכחיה", כמקובל בנאומי התביעה, כי אם רק "נטען". שאלותיו של דויד הוצגו ללא מתח, ללא כל סימן כי השואל אמנם מ-שוכנע בתפקידו. החקירה היתה קצרה ו-שיגרתית.

התמונה השתנתה מן הקצה אל הקצה כאשר התיישב התובע במדי החאקי והעד עבר לרשות ההגנה, לחקירה-נגדית. עורך-הדין יעקב סלומון, שגלימתו השחורה בלטה בייחודה באולם, הרכין את ראשו קדימה — הסתער. מבעד למשקפיו ניצנץ מבטי-תגר. הוא לא חס לרגע על רגשות העד, אותו איש צבא חותיק, שהיה פעם פיקודו של

מלינקי חשיב לשאלה של עורך-הדין סלומון. המגיד לשעבר השיב לרוב השאלות בקור-רוח, אולם ניכר היה כי הוא מדוכא עד מאוד.

שדמי ליד סניגורו הממושקף, יעקב סלומון. שדמי אמר לכתב העולם הזה: "במשפט הקודם הדפסתם תמונה שלי מחייך. תדפיסו גם הפעם תמונה שלי מחייך. כתבו כי הצחקו עדיין ישנו."